

Siga Naoja

Szébé és a dísztök

Ez a történet egy Szébé nevű kisfiúról és egy dísztökről szól. Az esemény óta Szébének semmi köze a dísztökökhöz, de hamar talált helyette mást. Ez a rajzolás. Most ugyanolyan odaadással rajzol, mint amilyen szeretettel valaha a dísztökkel játszott.

Hogy Szébé időnként szerez egy-egy dísztököt, tudták a szülei is. Már vagy tíz darabja van, s egyik sem került tizenöt szennél többre. Egymaga kanyarította ki a tök kalapját, vájta a belét. Dugót is készített hozzá. Először a tea tanninjával eltávolította belőle a kellemetlen szagokat. Azután az apja pohara fenekén maradt szakécseppekkel, amiket már jó előre összegyűjtött, fáradhatatlanul csiszolgatta, fényesítette a kis dísztököket.

Röviden szólva, igazi szenvedély tartotta hatalmában. Egyszer is, ahogy a tengerparton sétált, a dísztök járt a fejében. Aztán felfigyelt valamire, amitől majdnem földbe gyökerezett a lába. Azt hitte, gyönyörű, ritka dísztökre lelt. A valóságban pedig egy öregember kopasz feje bukkant elő az egymás mellett sorakozó strandbódék közül. „Micsoda fenséges tök” gyönyörködött, s csak akkor vette észre, mit látott, amikor a fénylő fejű öregember már egy mellékutca felé tartott. Szébét mulattatta az eset, és hangosan felkacagott. Zabolátlanul nevetett, átszaladt legalább a fél városon, de vihogása még ezután sem hagyott alább.

Akkortájt tizenkét éves lehetett, kisiskolás. Tanítás után nem játszani ment a pajtásaival, hanem városszerte dísztököket keresett. Azoknak a boltoknak a kirakatait nézegette, amelyeknek ereszéről szenvedélye tárgyai, a dísztökök lógtak: megállt az antik, a zöldséges, a cukorkabolt és természetesen a dísztökökre szakosodott bódék előtt. Esténként lekuporodott a lakoszoba sarkába, és gömbjeit fényesítget-

te. A fényesítés után szakét csurgatott beléjük, kendőbe csomagolta őket, majd egyenként elhelyezte valamennyit egy fémdobozba, s az egészet a kályha mellé tette, ő pedig aludni tért. Reggel első dolga volt kiszabadítani a tököket. Telhetetlen csodálattal nézegette a tökök izzadságtól csillogó bőrét. Azután egyenként kiakasztotta kincseit a napos eresz alá, s csak ezután ment iskolába.

Szébéeék igazi kereskedő kisvárosban laktak, melynek takaros kikötője volt, a téglalap alakú települést hosszában alig húsz perc alatt át lehetett szelni. Ebben a kisvárosban ugyan sok bolt árult dísztököt, mégis el kell hinnünk, hogy Szébé a város valamennyi dísztökjét ismerte.

Különös, hogy Szébé nem kedvelte a kikészített, régiségnek számító dísztököket. Saját bőrükben szerette ezeket a növényeket, a fejükkel együtt. Az ő darabjai mind-mind igen közönséges alakúak voltak; nem keresett különleges, érdekes formákat.

– Hiába, gyerek még – mondta egyszer apjának egy üzletfele. – Csak a közönséges formákat szereti.

Az ácsmester szemrehányón fiára nézett, aki mellettük elmerülten csiszolgatta-fényesítette tökjeit.

– Egy taknyosnak semmi szüksége ilyen szórakozásra.

– Fiacskám – szólt a vendég –, azok ott elég unalmas tökök, mi volna, ha érdekesebb darabokat kezdenél gyűjteni?

– Nekem ezek az érdekesesek – válaszolta kurtán Szébé.

Apja és a vendég beszélgetése újabban a dísztökök körül forgott. Az ács sóhajtozni kezdett:

– Az a Bakin-féle dísztök, amit a tavaszi tárlaton láttam, igazán gyönyörű volt.

– Még én sem láttam olyan óriási dísztököt – helyeselt a vendég.

– És milyen hosszúkás!

Szébé fél füllel a beszélgetésre figyelt, majd magában elmosolyodott. Bakin dísztöke akkoriban igen elismert tárgy volt, Szébé azonban csak egy pillantást vetett rá, és anélkül, hogy belegondolt volna, ki is az a híres Bakin, a tököt meglehetősen jelentéktelen tárgynak találta, ezért sarkon fordult és kifelé vette az irányt.

– Nekem egyáltalán nem tetszett – szólt bele a beszélgetésbe. – Különben sem fontos, hogy a tök nagy legyen.

Amikor ezt apja meghallotta, szeme vérben forgott a dühtől.

– Mi-i? Befogod a szád, taknyos, mikor nem is értesz hozzá! – ordította az apja.

Szébé elhallgatott.

Egy napon a városka mellékutcait rózta, amikor olyan helyre tévedt, ahol eddig még nem járt. Rácsos kapuja előtt egy öregasszony épp standot állított szárított füge és mandarin árujának. Mögötte, a farácsra akasztva, talán húsz darab tök is lógott.

Kérlelni kezdte az öregasszonyt:

– Kedves néni, hadd nézzem meg ezeket a dísztököket.

Egyenként megvizsgálta valamennyit. Megpillantott egyet: első pillantásra közönséges és kicsi volt, de Szébének a bolondulásig tetszett. Zakatoló szívvel kérdezte:

– Ezért mennyit kérne?

– Hát mennyit kérjek? Te kisfiú vagy, neked már tíz szenért is odaadom.

– Jól van, kedves néni, de ígérje meg, hogy senkinek nem adja el. Igazán megígéri? Mindjárt hozom a pénzt. Közben, ugye, nem adja senkinek? – pihegte, és azzal a lendülettel haza is rohant.

Szébé vöröslő képpel és zihálva egy pillanat múlva visszatért a pénzzel. Megragadta a dísztököt, és hazarohant vele.

Attól a naptól kezdve legfőbb gyönyörűsége ez a darab lett. Egyetlen pillanatra sem tudott megválni tőle. A tök iránt érzett vonzalma napról napra fokozódott, annyira, hogy már az iskolába is magával vitte. Óra közben elcsípte az osztályfőnöke, amint kincsét a pad alatt nézegette, csiszolgatta. A helyzetet még az is rontotta, hogy az eset etikaórán történt.

Ez a tanító idegen vidékről jött, s mint minden idegen, ő sem szerette a vidék hagyományos tökkultuszát. S mi több, ez az ember odaadó tisztelettel csüngött a szamuráj hagyományokon. Ha a híres Kumomon és társulata szamuráj témájú darabjával érkezett a városba, három egymás utáni estén is képes volt megnézni ugyanazt a művet. És abban a színházban, mely előtt különben soha még lépést sem lassított. A tanítót még az sem zavarta, ha a gyermekek hamisan ordítva énekeltek az iskolaudvaron, viszont Szébére dühtől reszkető hangon förmedt.

– Kötve hiszem, hogy belőled valaha is embert faraghatnak. – Magát a dísztököt, amelyet Szébé mindig oly nagy gonddal csinosított, természetesen elkobozta. A fiúnak még sírni sem volt ereje.

Mint szélütött kuporgott otthon a faszenes kályha mellett.

Egyszer csak benyitott az osztályfőnök egy csomag könyvvel a kezében: a fiú apját kereste.

Az ács nem volt otthon, így aztán Szébé anyjára támadt. Kijelentette, a családot terheli a felelősség, hogy a gyerek ilyen haszontalansággal foglalkozik. Az asszony, amennyire csak tudta, összehúzta magát, és mindenre bólogatott.

Szébé most igazán rettegett a felbőszült tanítótól. Reszkető ajakkal a szoba sarkába rejtőzött és megpróbált, amennyire csak lehet, láthatatlanná válni. Múkincese a tanító háta mögött, az oszlopon lógtak. Attól tartott, észreveszi a dühöngő tanító.

Amikor az osztályfőnök teljesen kimerítette a Szébé anyjára zúdítható szidalmak tárházát, úgy távozott, hogy a dísztököket észre sem vette. A fiú valósággal föllélegzett. Anyja könnyekben tört ki, később jól összeszidta a fiát.

Amikor az apja hazaért, elmondták neki, mi történt. Szébének esett, ütötte, ahol csak érte. Egyre csak a tanító szavait szajkózta: – Nincs jövőd! Kötve hiszem, hogy belőled valaha is embert faragnak! Ha nem tetszik, akár el is mehetsz!

Ekkor apja tekintete véletlenül a dísztökökre esett; elővette a fejszét, és egyenként összetörte Szébé kincseit. A fiú halálsápadt lett, és egy szó sem jött ki a torkán.

Másnap az osztályfőnök pedig fogta a legszebbiket, a Szébéétől elkobzott dísztököt, s mint valami undorító holmit, az iskolaszolgára bízta, hogy vesse a szemétre. De a szolga anélkül, hogy különös elképzelései lettek volna a dísztárgyról, nem dobta el, hanem hazavitte, fölakasztotta saját nyomorúságos, füstös szobájában.

Így múlt el két hónap, mikor a szolga pénz híján, a feje fölött lógó dísztökkulacsra gondolt. Nem várt ugyan sokat a dísztöktől, de mégis meg akarta próbálni, hátha kap érte valamit. Elvitte egy régiségkereskedőnek.

Nézegette, forgatta, tapogatta a kereskedő. Közömbös arckifejezést öltött, és visszaadta a dísztököt az iskolaszolganak.

– Ha eladja, nem sajnálnék érte öt jent.

A szolga elcsodálkozott. Okos ember lévén, közömbösen kijelentette, öt jentért senki nem válhat meg egy ilyen tárgytól.

A kereskedő már a dupláját ígérte, tíz jent. De a ravasz iskolaszolga nem hagyta magát: végül is ötven jentben egyeztek meg. Ez több volt, mint egy tanító négyhavi fizetése.

Boldog volt a szolga, de boldogságát nem fecsegte ki, így senki nem tudta meg Szébé kedves dísztökkulacsának sorsát, miként neki magának sem jutott tudomására, hogy a kereskedő ugyan-

azt a díszzőköt hatszáz jenért adta el a vidék egyik leggazdagabb emberének.

...Szébé most szenvedélyesen rajzol. A tanító és az apja iránti keserves harag emléke is elhalványult már, amit akkor érzett, amikor legféltebb kincseit egyenként összetörték. Nem kell már azonban sokat aludnia ahhoz, hogy az apja a rajzolás miatt is összeszidja.

Lektorálta: Rátkai Luca